

Z Á P I S N I C A

z rokovania Kolégia predsedov krajských súdov konaného na Krajskom súde v Žiline v dňoch 6.9. – 7.9.2023

Prítomní:

JUDr. Eva Malíková, predsedníčka Krajského súdu v Žiline

JUDr. Boris Tóth, predseda Krajského súdu v Bratislave

JUDr. Anton Jaček, predseda Krajského súdu v Trnave

JUDr. Iveta Záleská, predsedníčka Krajského súdu v Trenčíne

JUDr. Roman Greguš, predseda Krajského súdu v Nitre

JUDr. Ján Auxt, predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici

JUDr. Anna Kovaľová, predsedníčka Krajského súdu v Prešove

JUDr. Frederika Zozuláková, predsedníčka Krajského súdu v Košiciach

Hostia:

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD., predseda Súdnej rady SR

JUDr. Ing. Ján Gandžala, PhD., podpredseda Súdnej rady SR

1. Privítanie účastníkov stretnutia, oboznámenie s programom

Predsedníčka Krajského súdu v Žiline privítala prítomných hostí a účastníkov stretnutia, oboznámila ich s navrhovaným programom a zároveň ich vyzvala na doplnenie programu o témy, ktoré považujú za potrebné prerokovať. Viacerí predsedovia poukázali na potrebu zaoberať sa problematikou určovania kauzálnej príslušnosti v rôznych aspektoch, ktorá je aktuálne riešená v rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, riešenie statusu členov hodnotiacich komisií a zásad hodnotenia, ktoré témy budú zaradené do programu.

2. Kompetencie predsedov krajských súdov

Po zavedení Súdnej mapy vznikla medzi predsedami krajských súdov diskusia, aké budú kompetencie predsedov kauzálne príslušných krajských súdov voči sudcom a predsedom okresných súdov mimo pravidelný obvod súdu pri prešetrovaní sťažností, dohľadov, reštančných vecí a pod. Táto problematika výslovne upravená nie je.

Predsedovia sa zhodli, že v tomto prípade ide o správu súdu, administratívny postup predstaviteľov štátnej správy súdov, preto nemôže kopírovať kauzálnu príslušnosť. Kompetencie predsedov krajských súdov (prešetrovanie sťažností, dohľady, reštančné veci) preto ostávajú nezmenené aj vo vzťahu k sudcom v obvode krajského súdu, ktorí rozhodujú o veciach, kde v odvolacom konaní je z dôvodu kauzálnej príslušnosti príslušný iný krajský súd.

Pokiaľ predseda kauzálne príslušného krajského súdu zistí napr. prierahy, nedostatky v spisoch administratívneho charakteru, nedostatky pri predkladaní spisov a pod., obráti sa na predsedu krajského súdu, do obvodu ktorého sudca patrí a ten zväži prijatie opatrenia. V jednoduchých veciach, ktoré nevyžadujú prijatie opatrenia, môže komunikovať priamo predseda kauzálne príslušného krajského súdu s predsedom okresného súdu mimo obvod. Nevyhnutná bude súčinnosť predsedov krajských súdov.

Predsedovia konštatujú, že uvedená problematika by sa do budúca mala legislatívne upraviť.

3. Kauzálna príslušnosť súdov, nadriadený súd

Nejasnosť a nejednoznačný výklad prechodných ustanovení k Súdnej mape spôsobil, že v mnohých veciach kauzálnej príslušnosti súdy vyjadrujú nesúhlas s postúpením vecí a vo veciach rozhodujú nadriadené súdy. Vychádzajúc z rozhodovacej činnosti NS SR vo veciach kauzálnej príslušnosti, aj staré veci (ktoré napadli do 1.6.2023) dokončia nové, špecializované kauzálne príslušné súdy. Uvedené je v rozpore so zámerom predkladateľa novely (Ministerstvo spravodlivosti SR), ktorý avizoval dokončenie starých vecí na pôvodných súdoch. Dochádza k presúvaniu vecí a vzniká nerovnováha medzi súdmi (počet sudcov). Uvedené sa nedotýka iba odvolacích súdov, ale aj okresných súdov (obchodné, pracovné veci). Veci, ktoré majú sudcovia – špecialisti naštudované, prichádzajú na nové kauzálne príslušné súdy, kde sa sudcovia ešte len budú špecializovať (napr. v prípade pracovných vecí). To nevyhnutne spôsobí prierahy v konaniach a MS SR by malo na situáciu reagovať navýšením počtu sudcov zaťažených súdov.

Predseda Súdnej rady SR poukázal na osobitne zložitú situáciu v Bratislave, ktorá by mala mať osobitné postavenie, exkluzivitu pri obsadzovaní súdov (sudcami, administratívou a pod.) – z dôvodu zaťaženosti, odlišného charakteru sporov. Táto by sa mala prejavovať aj v odmeňovaní.

Predsedníčka Krajského súdu v Žiline oboznámila kolegov s rozhodnutím NS SR vo veci sp. zn. 1Ndob/7/2023 zo dňa 16.8.2023. V tejto veci NS SR riešil nadriadený súd – súd príslušný rozhodnúť o námietke zaujatosti. V danom prípade išlo o námietku zaujatosti proti sudcovi Okresného súdu Poprad v obchodnej veci, ktorý ju predložil Krajskému súdu v Košiciach, ako súdu kauzálne príslušnému. Ten nesúhlasil s postúpením, NS SR rozhodol, že nadriadeným súdom je Krajský súd v Prešove.

Predsedovia krajských súdov sa nestotožnili s názorom vyjadreným v tomto rozhodnutí. Nemožno stotožňovať nadriadený súd, ktorý má rozhodnúť vo veci ako súd procesný, inštančný s nadriadeným súdom napr. pri prešetrovaní sťažností, čo je administratívne konanie. Je neprijateľné, aby iný súd rozhodoval o odvolaní a iný o námietke zaujatosti. Zatiaľ ide o ojedinelé rozhodnutie a predsedovia krajských súdov predpokladajú, že iné kolégium NS SR rozhodne inak, čo bude dôvod na predloženie veci zjednocovaciemu senátu.

4. Počet podpredsedov krajských súdov, možnosť zastupovania predsedu súdu povereným sudcom

Predsedovia krajských súdov považujú za potrebné otvoriť otázku počtu podpredsedov krajských, ale aj okresných súdov. Ide o ust. § 39 ods. 2 zák. č. 757/2004 Z. z. po poslednej

novele (Súdna mapa). V procese Súdnej mapy sa tomuto ustanoveniu nevenovala dostatočná pozornosť.

Predsedia konštatujú, že optimum pre krajské sudy sú minimálne dvaja podpredsedia, ako to bolo doposiaľ. Jeden podpredsa je nepostačujúci, vzhľadom na počet sudcov krajských súdov, ale aj iné agendy – nielen vybavovanie sťažností, ale prešetrovanie sťažností vybavených okresnými súdmi, dohľad nad okresnými súdmi, rozsiahla agenda infozákona, výberové konania. Aj keď minister môže vymenovať druhého podpredsedu, uvedené bude vyvolávať neistotu. Rovnako aj v prípade okresných súdov s vyšším počtom sudcov je nevyhnutné, aby mali aspoň dvoch podpredsedov.

Predsedia by považovali za optimálnu legislatívnu úpravu, aby sudy mali obligatórne počet podpredsedov odvíjajúci sa od počtu sudcov nasledovne:

- do 20 sudcov – 1 podpredsa,
- do 50 sudcov – 2 podpredsedia,
- nad 50 sudcov – 3 podpredsedia.

Zároveň navrhujú, aby bola možnosť poveriť sudcu plnením úloh predsedu súdu aj v prípade krátkodobej neprítomnosti podpredsedov (ad hoc), ako to bolo v minulosti.

S takýmto návrhom sa obrátia na ministra spravodlivosti SR.

5. Problematika registrov krajských súdov

Konštatuje sa, že je pripravovaná novela Spravovacieho a kancelárskeho poriadku, ktorá by mala byť účinná od 1.10.2023 a ktorá by mala zaviesť register „Cn“ pre krajské sudy ako register prvostupňovej agendy.

6. Obsadzovanie miest sudcov, efektívnosť výberových konaní

Ide o kľúčovú tému, ktorá bola riešená za posledné roky s viacerými ministrami, k posunu však nedošlo.

Problém predstavuje Metodika určovania počtu sudcov, ktorá bola vypracovaná Analytickým centrom MS SR bez súčinnosti s predsedami súdov, príp. sudcami. Metodika vychádza z nerelevantných dát. Je potrebné zohľadniť zmenu pomerov po prijatí zásadných zmien procesných predpisov (CSP, CMP), ktorá sa naplno prejavila až po niekoľkých rokoch (odvolacie sudy už rozhodujú spravidla o odvolaniach proti meritórnym rozhodnutiam, odpadli procesné rozhodnutia), zároveň výkonnosť sudcov nemožno porovnávať s rokmi, keď napádali hromadné žaloby.

Pri vypracovaní Metodiky sa treba zamerať predovšetkým na:

- nápad vecí,
- optimálny zostatok, s ktorým by mal sudca pracovať.

Je tiež potrebné, aby MS SR vykonalo kontrolu, či sú na súdoch veci zapisované správne, pretože to môže skresľovať štatistiku a spôsobiť, že vstupné dáta, s ktorým MS SR pracuje, nie sú vierohodné. Sú indicie, že sudy zapisujú veci rôzne, rozdeľujú veci.

Obsadzovanie miest sudcov musí zohľadniť novovytvorenú situáciu po Súdnej mape, vrátane presunu starých vecí, s ktorými MS SR nepočítalo (viď bod 2.).

Je dôležité nájsť mechanizmus, aby sudcovské miesta boli obsadzované plynulejšie. Dlhý odstup medzi uvoľnením a obsadením miesta je príčinou reštančnosti vecí a s tým súvisiacich preťahov. Najmä na súdoch, kde je väčšia mobilita, sa opakovane prerozdeľujú veci, ktoré sudcovia nezvládajú vybavovať.

Pokiaľ ide o okresné sudy, medzi uvoľnením a vytvorením miesta sudcu uplynie dlhší čas. Pokiaľ aj je miesto ministrom pridelené, často je prázdna databáza sudcov a je potrebné čakať na ďalšie výberové konania.

Pokiaľ ide o krajské sudy, po uvoľnení a znovuvytvorení miesta sa začína dlhotrvajúci proces výberového konania a ďalších procedúr pred Súdnou radou SR (preverovanie sudcu, skúmanie sudcovskej spôsobilosti).

Riešením by bolo reagovať na isté/takmer isté odchody (dôchodkový vek, úspešné absolvovanie výberového konania na vyšší súd) skorším vytvorením miesta, resp. zriadením databázy sudcov aj pre krajské sudy.

Hromadné výberové konania sú málo efektívne, opakovane sa hlásia rovnakí uchádzači – skúšajú. Výberové konanie by malo byť viac zamerané na praktické aspekty výkonu funkcie sudcu, nielen teoretické znalosti, jazyk (väčšina uchádzačov vypadne na teste, jazyku, prípadovej štúdií). Zároveň možno konštatovať, že na výberové konania prichádza málo kvalitných uchádzačov, stráca sa atraktivita sudcovského povolania.

7. Problematika 24-hodinových neodkladných opatrení

Predsedníčka Krajského súdu v Žiline poukázala, že krajské sudy nemajú riadne mimo pracovných dní zabezpečené rozhodovanie o tzv. 24-hodinových neodkladných opatreniach, t. j. podľa § 325 ods. 2 písm. e) CSP, § 365 ods. 1, 2 CMP. Podľa názoru predsedníčky Krajského súdu v Žiline sa táto lehota vzťahuje aj na rozhodnutie o odvolaní (viď Civilný sporový poriadok – Komentár – Števček, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kol.). Aj keď väčšina súdov má v Rozvrhoch zakotvené, že rozhodne trestná služba, vyžaduje sa rozhodnutie senátu a trestnú službu má iba predseda senátu.

Medzi predsedami nebol jednotný názor, či sa 24-hodinová lehota vzťahuje iba na rozhodovanie súdu o nariadení neodkladného opatrenia, resp. aj na rozhodovanie o odvolaní. Predsedníčka Krajského súdu v Košiciach prezentovala názor, že táto lehota sa na rozhodovanie o odvolaniach nevzťahuje.

Väčšina predsedov krajských súdov nepovažuje za potrebné, aby bola pre tieto prípady nariadená služobná pohotovosť, keďže nie je predpoklad, že by mohli byť tieto veci predložené odvolaciemu súdu cez víkend, pokiaľ sú predložené v piatok, rozhodnú sa v pondelok.

8. Hodnotiace komisie

Predsedovia súdov, ako aj zástupcovia Súdnej rady SR sa zhodli, že je potrebné upraviť legislatívne status členov hodnotiacich komisií, ako aj zásady hodnotenia. Predsedovia súdov

opakovane upozorňujú MS SR na problémy a nejasnosti ohľadne statusu členov hodnotiacich komisií, doposiaľ nedošlo k riešeniu. Nie je vhodné, aby hodnotiace komisie postupovali podľa zásad hodnotenia, ktoré si sami vytvorili – bez diskusie so sudcami.

9. Justičný kódex

Predsedia súdov konštatujú, že už dlho sa hovorí o potrebe prijatia Justičného kódexu, ktorý by upravil postavenie a platové pomery zamestnancov súdu, stále sa však nič neposunulo. Aj keď si predsedovia uvedomujú, že problémom sú financie, je to jediná cesta, ako stabilizovať administratívny aparát sudcu, bez ktorého nemôže sudca fungovať. Predsedovia poukazujú (obzvlášť vypuklý je tento problém v Bratislave), že je zložitá obsadiť miesta asistentov, VSÚ, ale aj iné, pre nízke platové ohodnotenie. Veľká je aj migrácia zamestnancov. Predsedovia súdov a zástupcovia Súdnej rady SR sa dohodli, že budú spolupracovať pri príprave Justičného kódexu a spoločne sa obrátia na ministra spravodlivosti SR.

10. Zásady spolupráce Kolégia predsedov krajských súdov so Súdnou radou SR

Predseda Súdnej rady SR navrhol, aby priority, ktoré predsedovia krajských súdov považujú za potrebné riešiť v nasledujúcom období z hľadiska optimálneho fungovania súdov a zvyšovania dôveryhodnosti justície, predložili Súdnej rade SR na prerokovania a spoločne sa zasadili o ich presadzovanie. Predsedovia krajských súdov vítajú bližšiu spoluprácu so Súdnou radou SR.

11. Zhrnutie priorít, ktoré budú predložené ministrovi spravodlivosti SR na riešenie

Predsedia krajských súdov spolu so zástupcami Súdnej rady SR sa zhodli, že pre efektívne fungovanie justície a zvyšovanie jej dôveryhodnosti je potrebné, aby nový minister spravodlivosti SR riešil najmä tieto témy:

- prepracovanie metodiky určovania počtu miest sudcov,
- efektivita výberových konaní,
- Justičný kódex,
- zvýšenie miest podpredsedov krajských súdov a okresných súdov s vyšším počtom sudcov,
- status členov hodnotiacich komisií a zásady hodnotenia.

Na riešení dotknutých problémov budú predsedovia krajských súdov spolupracovať so Súdnou radou SR a ministrom spravodlivosti SR.

Zápisnicu vyhotovila:

JUDr. Eva Malíková
predsedníčka Krajského súdu v Žiline